

TRI THỨC VÀ TƯ DUY

Dương Ngọc Anh

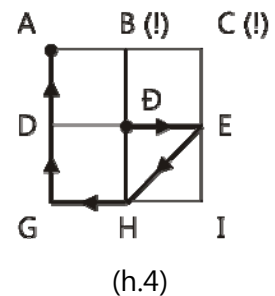
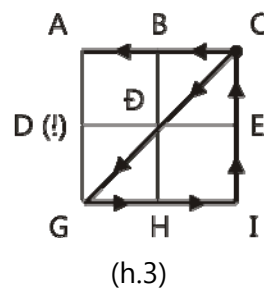
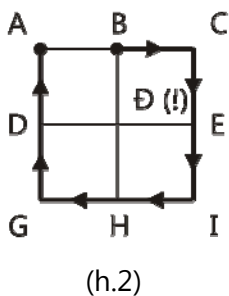
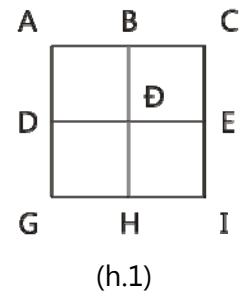
12B/4 Trần Phú, Quy Nhơn

ĐT: (056) 3.749.459

Ông và Tom, Mic ra xem bọn trẻ đang tụ tập chơi ở trên sân rộng của một hội trường. Trên nền đá hoa có vẽ chín điểm thể hiện thành chín chữ cái (như ở h.1). Chúng nó đổ nhau nối cho được chín điểm đó bằng 4 đoạn thẳng mà không được nhấc tay.

Chúng nó lần lượt thi tài.

Đứa thứ nhất bắt đầu bằng điểm B (như ở h.2) thì bị thất bại. Các đứa khác bắt đầu từ các điểm khác nhau (như ở h.3, h.4), v.v... cũng đều chịu thua.

Mic đứng ngoài nhanh nhẩu:

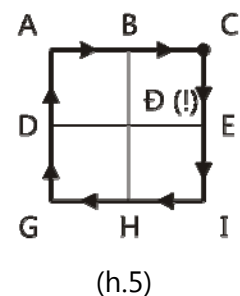
- + Để em vào (rồi lấy phấn vẽ như h.5 và nhìn anh... cười!)

Anh Tom đứng ngoài bảo:

- + Dễ òm! (rồi nhảy vào vẽ như ở h.6)

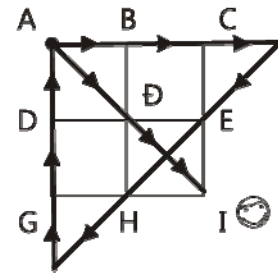
Sau đó Tom nhận gói kẹo giải thưởng, chia cho bọn trẻ mỗi đứa một cái, riêng Mic được hai cái và quay lại, nói nhỏ với ông:

- + Em mình mà!

Trên đường về, ông hỏi Tom:

- + Tại sao con làm được?
- o Dễ òm. Ngày nào con cũng đọc sách, con biết hết.
- + Cứ cho là con sống đến 80 tuổi như ông, mỗi năm con đọc 10 quyển sách từ lúc mới sinh đến 80 tuổi thì con đọc được $10 \times 80 = 800$ quyển sách. Lỡ có vấn đề nằm trong quyển sách thứ 801 mà con chưa đọc, hay trong góc xó nào đó của 800 quyển sách kia mà con chưa đọc kỹ hay con đọc kỹ mà sau đó cuộc đời thay đổi thì con làm sao?

(h.6)

Tom nhìn lên bầu trời xanh, chỉ lên một ngọn hoa sữa hỏi:

- o Con chim gì đấy ông?

Ông:

- + Không phải vấn đề con chim. Hãy trả lời đúng vào câu hỏi vừa rồi của ông.

Tom:

- o (Ông làm như cứ hỏi vấn đáp sinh viên ở trường) Thưa ông làm sao ạ?
- + Dù gặp một việc mà con làm được, hay làm đúng ngay cả được phần thưởng, bao giờ con cũng phải tự hỏi: "Tại sao mình làm được như thế?".

Đây này, tất cả bọn trẻ đều thất bại vì đứa nào cũng đóng khung mình trong hình vuông ACGI, gọi là khuôn "tính ý tâm lý". Chúng nó, mỗi đứa một kết quả khác nhau, nhưng đều giống nhau ở tính bảo thủ. Ngay như trong khoa học từ khoảng mấy trăm năm trở lại đây, các nhà khoa học, kể cả những nhà khoa học giỏi như ông Laplace, cũng đều tư duy theo kiểu ông Newton. Chỉ từ khoảng 1905 (cứ cho là như vậy) chính ông Einstein mới là người bứt ra khỏi khuôn mẫu đó mà cho rằng thời gian phụ thuộc vận tốc của chuyển động. Nếu bọn trẻ là ông Newton thì chính con là Einstein.

- o Thưa ông, con đâu dám.
- + Con cứ "dám" đi! Vì một giọt nước cũng là biển cả. Đừng có "khiêm tốn đạo đức giả" mà thành tự ti. Ý ông muốn nói hôm nay là vấn đề "Tri thức và tư duy". Trong lịch sử khoa học, người ta phân ra hai loại nhà khoa học chính: nhà khoa học thông thường (như ông Laplace) và nhà khoa học cách mạng (như ông Einstein).
- o Thưa ông, con chỉ muốn là một người thông thường.
- + Không. Cuộc sống không cho phép con là người thông thường. Nó không buộc con phải là một Einstein hay một Newton mà buộc con là người có suy nghĩ (tức tư duy). Mà ngay như trong ông Laplace hay Newton cũng có nhà khoa học thông thường và nhà khoa học cách mạng. Mỗi chúng ta đều phải là những con người thông thường (tức là có những tri thức như mọi người) đồng thời phải là những con người cách mạng (tức là thoát ra khỏi tính ý tâm lý, có những tư duy đổi mới).

(trong "ÔNG VÀ CHÁU – NGƯỜI THẦY THÔNG TUỆ" của Dương Ngọc Anh)

Nhàn đàm về sách

Nguyễn Minh Tân (Trường đại học Công nghiệp Hà Nội)

“Sách là tri thức của nhân loại” – không biết đó là câu nói của ai nhưng đối với tôi còn hơn thế nữa, sách còn là người bạn tâm tình, đồng hành với nhau những lúc vui buồn. Sách còn đem lại nguồn cảm hứng vô cùng lớn lao, đọc sách ta như được giao lưu, tâm sự với những nhân vật, những tác giả đến từ khắp mọi miền. Những tiếng thì thầm của sách vẫn cứ vang vọng mãi với thời gian. Tuy vậy cũng có những nỗi buồn man mác về sách như có người đứng đưng với sách, có người dùng sách làm vật trang điểm, khoe khoang rồi lậu sách, “lướt” sách,...

Tôi nhớ dịp vào tham gia khóa học Phương pháp luận sáng tạo tại Trung tâm Sáng tạo Khoa học-kỹ thuật (TSK) năm 2008 có tham gia hội chợ sách và dự buổi tọa đàm với chủ đề *‘Người Việt có mê đọc sách?’*. Trong buổi tọa đàm có rất nhiều ý kiến khác nhau nhưng tôi nhớ mãi câu hỏi của một diễn giả: *‘Người Việt ở đây là những ai?’*. Rồi ông tự trả lời: *‘Người Việt 80% là nông dân. Vậy nông dân có nhiều cơ hội để đọc sách?’*. Diễn giả đó cũng ước ao mỗi gia đình có một tủ sách. Tôi cứ suy nghĩ mãi về những trao đổi của diễn giả đó.

Tuy nhiên không chỉ người nông dân không đọc sách do thiếu điều kiện mà ngay cả ở thành thị có vẻ người ta cũng ít đọc sách dần đi thì phải. Nguyễn Quang Thạch là người khởi xướng dự án Tủ sách dòng họ có chia sẻ: *‘Tôi đã mất hai tháng đi xe buýt tới 60 chuyến các tuyến từ 1 đến 51 để xem người dân có đọc sách không, nhưng chỉ nhìn thấy duy nhất... một người’*.

Trước đây khi tôi còn làm bí thư Đoàn trường, trong 3 năm liền tôi đều có các buổi nói chuyện với các tân sinh viên trong tuần sinh hoạt công dân đầu khóa. Trong tất cả các buổi nói chuyện tôi đều hỏi các bạn sinh viên (SV) câu hỏi: *‘Trong những năm vừa qua, ngoài các sách như Toán, Lý, Văn, Sử, ... mà các em phải đọc ra, bạn nào đã đọc mỗi năm 1 đến 2 cuốn sách dày khoảng 200 – 300 trang trở lên bàn về một vấn đề gì đó chưa?’*. Trong một hội trường có khoảng 600 SV chưa lần nào có tới 10 người giơ tay. Cho đến nay tôi đã hỏi câu hỏi đó với khoảng 30.000 SV và tỷ lệ giơ tay ước chừng khoảng 1%. Điều đó cho thấy số người đọc sách một cách chủ động là còn rất ít, nhất là đối với những loại sách chuyên đề nhằm mở rộng tri thức ngoài tri thức nhà trường. Đó là những SV, những người được coi là tầng lớp trí thức. Còn với đối tượng khác chắc sẽ còn thấp hơn.

Trong môn học Phương pháp luận sáng tạo mà tôi dạy tại Khoa công nghệ thông tin (CNTT) của Trường đại học Công nghiệp Hà Nội, bao giờ cũng có bài tập lớn dành cho các nhóm. Ngoài các nội dung về chuyên môn của môn học tôi đều yêu cầu các nhóm mua, lần lượt đọc và phân tích một cuốn sách mà tôi tuyển chọn sẵn. Có thể nói rất nhiều em có những phản hồi tích cực đối với sách. Sau đây là một số phản hồi tương đối điển hình:

- *“Đúng là có đọc mới thấy được tất cả những điều trước kia mình biết là hoàn toàn sai lầm. Nói thật, trước khi tôi đọc cuốn sách này, tôi không mấy quan*

Hội thảo với chủ đề “Người Việt có mê đọc sách”

tâm đến những vị tổng thống. Đối với tôi đó là một khái niệm xa vời, và lại tôi nghĩ biết để làm gì khi không giúp được gì, có gì hay ho bên cạnh những tổng thống kia chứ, mà đặc biệt đó lại là Bush – người mà tôi đã nghe loáng thoáng từ lũ bạn tôi: Ông chỉ là một kẻ chẳng có gì ngoài cái uy của quyền lực, ngu dốt và bù nhìn. Cuốn sách này tôi bắt buộc phải đọc, khi cầm cuốn sách lên tôi có cảm giác chán kinh khủng nhưng nghĩ đến bài tập lớn phải hoàn thành tôi đành mở cuốn sách với ý định nhồi nhét chút gì đó vào đầu để có cái mà viết. Nhưng khi đọc lời mở đầu của cuốn sách, tôi càng đọc càng thấy vỡ ra được nhiều điều, ban đầu là bất ngờ, sau đó là liên tiếp những điều mới mẻ đã cho tôi suy nghĩ khác về một con người. Tôi dần cảm thấy những gì tôi nghĩ trước kia về tổng thống Geogre Bush là hoàn toàn sai lầm, tôi thấy xấu hổ, thì ra bù nhìn là tôi chứ không phải là ông ấy”.

- “Tôi đã khóc rất nhiều khi đọc đến cuối chương của cuốn sách ‘Bài giảng cuối cùng’ và nước mắt tôi không ngừng rơi khi đọc những dòng anh nhắn nhủ cho 3 đứa con thơ. Tôi khâm phục anh, một con người luôn yêu quý gia đình, yêu nghề và luôn cố gắng giúp sinh viên học tập, sáng tạo. Tôi đã khóc khi anh nói lời xin lỗi vợ: ‘Anh xin lỗi vì đã không tổ chức được sinh nhật cuối cùng cho em’. Tôi đã khóc khi xem video thấy cả hội trường gần 400 người cùng anh hát tặng vợ anh bài hát Happy Birthday”.
- “Tôi là SV năm thứ 2 khoa CNTT Trường đại học Công nghiệp Hà Nội. Là dân khối A và tuổi đời còn rất trẻ, tôi chưa từng đọc những cuốn sách dày quá 300 trang và mang tính triết lý về cuộc đời. Khi được phân công đọc và phân tích cuốn sách ‘Hành trình nước Mỹ của tôi’ của tác giả Colin L. Powell dày hơn 800 trang tôi cảm thấy đây là một nhiệm vụ quá khó khăn. Tuy vậy tôi vẫn nặng nề đọc những trang sách đầu tiên. Nhưng thật bất ngờ, với cách viết lôi cuốn và chân thật, tác giả đã thực sự cuốn tôi vào những trang sách của ông. Từ một nhiệm vụ bắt buộc phải làm giờ đây việc đọc cuốn sách này là một điều may mắn đối với tôi. Mỗi buổi tối, tôi thường dành ra ba tiếng đồng hồ để đọc nó, có khi vì đang đọc đến đoạn lôi cuốn tôi vẫn cố đọc để rồi ngủ luôn trên bàn học để người nhà phải dậy kéo tôi vào giường lúc 3 giờ sáng. Tôi mài miết đọc, từ trang đầu tiên đến trang cuối cùng. Đọc xong, trong tôi tự nhiên man mác buồn, bởi đọc xong cuốn sách cũng là lúc tôi phải đưa cho các bạn khác đọc nó. Có lẽ đó là sự ích kỷ muốn đọc chiếm những gì mình yêu thích. Tuy nhiên tôi cũng thấy rất vui vì cuốn sách đã cho tôi rất nhiều điều bổ ích và tôi tin rằng những bài học kinh nghiệm đó sẽ giúp ích cho cuộc sống sau này của tôi”.
- “Trước khi nói về cuốn sách ‘Think and grow rich’ của Napoleon Hill, lời đầu tiên chúng em xin cảm ơn thầy đã cho chúng em biết về một cuốn sách vô cùng ý nghĩa, một cuốn sách chứa đựng bao điều tuyệt vời. Chính nhờ thầy mà chúng em đã được biết về cuộc sống của những con người vĩ đại, của những suy nghĩ làm nên những điều kỳ diệu trong cuộc sống này”.

Tôi tin rằng sẽ ngày càng có nhiều người tìm thấy niềm vui và những điều bổ ích từ sách khi họ thay đổi được thói quen ít đọc sách của mình.